

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ПРЕПАРАТАМИ В УКРАЇНІ ТА В СВІТІ

Зоїдзе Д.Р.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

270214@ukr.net

Як показало дослідження Soul Partners і Baker Tilly Україна, обсяг ринку e-commerce в 2020 році зріс на 41 % та досягнув 4 млрд дол. США, що становило 8,8 % від загального обсягу роздрібної торгівлі в Україні. Вітчизняний аптечний ринок в цьому питанні не став виключенням. Так, за даними сайту www.statista.com, частка e-commerce на фармацевтичному ринку України у довоєнному 2021 р. досягла 7 %. Головною перевагою електронної комерції для аптек є її економічна ефективність за рахунок зменшення накладних витрат. Серед переваг онлайн-торгівлі ліками для споживачів можна назвати економію часу та грошей, конфіденційність, простоту в отриманні додаткової інформації.

Отже, метою дослідження став аналіз ринку електронної комерції фармацевтичними препаратами в Україні та в світі. В якості методу дослідження був використаний аналіз статистичних джерел щодо факту застосування e-commerce в Україні та в світі.

Станом на кінець 2023 р. світовий сектор онлайн-аптек оцінювався в 32 млрд дол. США. За прогнозами сайту www.statista.com, у США ця цифра сягне приблизно 5,7 млрд, що зміцнить позицію одного з найбільших ринків онлайн-аптек. Проте у світовій електронній комерції фармацевтичними препаратами наразі домінує Китай, приносячи майже 8,5 млрд дол. доходу. За даними аналітичної компанії IQVIA Institute for Human Data Science, у ЄС частка продажу товарів для здоров'я (consumer health) через онлайн-канали варіює від країни до країни, але на одному з ринків – а саме в Німеччині – онлайн-покупки розповсюджені більше і досягли у 2022 р. 20 % у загальній структурі

продажу товарів для здоров'я в грошовому вираженні. Серед різних поколінь споживачів, які купували фармацевтичну продукцію онлайн у 2023 р., лідирують особи (32 %), які народилися у період з 1981 по 1999 рр. Майже чверть (22 %) серед тих, хто робив онлайн-покупки фармацевтичних продуктів протягом досліджуваного періоду складають особи віком від 41 до 56 років. За прогнозами сайту *www.statista.com*, між 2023 і 2028 рр. глобальний дохід у сегменті «Онлайн-аптеки» на цифровому ринку охорони здоров'я зросте на 36 млрд дол. США (+79,4 %) і становитиме 81,37 млрд дол. США. В Україні електронна роздрібна торгівля ліками дозволена та врегульована: ліцензіати можуть здійснювати е-торгівлю ліками з дотриманням вимог Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва ЛЗ, оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ, імпорту ЛЗ та Закону України «Про електронну комерцію». Згідно з дослідженням Асоціації ритейлерів України, у вітчизняному сегменті торгівлі ліками на кінець весни 2022 р. кількість користувачів онлайн-каналами становила 50 % від довоєнного рівня. Проте середній розмір чеку за цими покупками залишався на тому ж рівні. У період активних бойових дій високий довоєнний онлайн-попит на БАДи впав у кілька разів. Натомість у топі онлайн-покупок опинилися препарати для людей з хронічними захворюваннями та заспокійливі. До того ж було встановлено, що споживання ліків через онлайн-мережі за воєнних часів відновлюється дуже погано, оскільки основний попит користувачі намагаються закрити здебільшого ситуативно в офлайн. При цьому з початком війни обсяг онлайн-покупок фармацевтичних препаратів помітно зріс лише у Львівській області.

Таким чином, проведений аналіз електронної комерції у фармацевтичному ритейлі дозволяє стверджувати, що в найближчі роки на нас очікує зростання цього сегменту аптечного ринку як в світі, так і в Україні. Між тим питання щодо можливості онлайн-аптеки назавжди витіснити її офлайн-аналог та доцільності цього явища для системи охорони здоров'я країни загалом мають стати предметом подальших досліджень в цій сфері.